

סוד העקידה תיקון חטא אדם הראשון

ביאורי ה"זרע קודש" בפרשת וירא

סוף כל הדורות.

מעשהו של אברהם בעקידה השלמת קומת כלל ישראל בכל הדורות

וכמה נפלאים דברי קדשו ברמז: **ויב** – אותיות **עוקב**, רמז לעקבתא דמשיח "כי הנה כנסת ישראל בכלל הוא קו שלימה, בראש וכל הגוף עד עקב הרגל וכתוב: כי האדם עץ השדה (דברים כ, 2) שהוא דוגמת אילן בשורש וענפים ופרח ועליו ופירות, וכן הקומה של כנסת ישראל הוא בבחינת אילן עץ".

משמעות בקיעת עצי העולה, היא ההם והכשרת קומת הכלל – לרבות דור אחו של עקבתא דמשיחא – כלומר, **"שבי ותיקן העץ והקומה של כנסת ישראל סוף כל הדורות, עד מקום העקב שבקו של קדושה"**, שהרי כבר נתבאר שהפרש בן ארבע מוטב, בבחינת תיקון פנים ומבקשים: ועקידת יצחק לזרעו של יעקב (בנחשת הט"ז ודרך החיים) ברחמי תזכור אכ"ר.

בקע"ב תיבות אל"ו (ע"י רש"י שמות כד, יב: "כל שש מאות ושש עשרה מצות בכלל עשרת הדברות הן, ורבינו עזריה פירש באזהרות שיש לכל דיבור ודיבור מצות התלויות בו").

כאשר בקע אברהם אבינו את עצי העולה ויבקע אותיות יעקב – "היה עיקר כוונתו על התפשטות קדושת התורה". וזוהי המשמעות של מה שראה שעצד יעקב להיות בעולם "ולא היתה כוונתו שיהיה דוקא בצורת אדם, כמו שהיה אחר כך, רק אברהם היה רואה שכתוב בהבראם – באברהם, נמצא עיקר כונת הבראה בשבילו, שהוא ימשיך הקדושה בעולם, והיה מתיירא שלא ייפסק זה לאחר מותו".

זאת ועוד, לאחר שהבין "שתוסף לו ה' על שמו, שאברהם יגמורא רמ"ח, שיהיה רמ"ח מצות עשה בתורה שתתפשט על ידו, וקיים התורה עד שלא ייפסק זה לאחר מותו". והיו בראיית יעקב, כלומר, התפשטות קדושת התורה הנרמזת באותיות יעקב. כללם של דברים, כל מהותה של הבקיעה היתה לעורר בכח "קדושת עשיית המצוה והעובדה הזאת, שישחוט את יצחק, שתתפשט קדושת התורה שנכללת בתיבות יעקב בעולם", וממילא אין כל סתירה באותה ראייה רוחנית של יעקב "כי הוא לא הביט על גשמיית יעקב, רק על מה שבשמו רומזו כניל, שתתפשט קדושת התורה, עד

המקום (בראשית כח, יא), אסתכל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה (בחינת מדת התפארת, שהיא בחינתו של יעקב) וחטא ליה לעיקב, דזמין למיפק מיניה (ראה את יעקב העתיד לצאת ממנו).

והשאלה נשאלת הכיצד ניתן מצד אחד לעקוד את יצחק בנו, ומצד שני לראות את יעקב עתיד לצאת מורעו, "איך היה יכול להיות אצלו שני הפכים בנושא אחד, כיוון שהיה סובר שיש ברצונו של הקב"ה, שיש חוט את יצחק, אם כן אין יהיה יעקב יוצא ממנו", וכן הרי נרמז בבקיעתו: ויבקע עצי עולה – ויבקע אותיות יעקב, והיינו "שרצה לעשות העובדה בבחינה זו, שיהיה יעקב יוצא ממנו" והסתירה הרי בולטת לעין.

ברם, מסביר ה"זרע קודש", שראייתו של אברהם את העתיד ביציאת יעקב ממנו, אינה ראייה גשמית, שיוולד בעולם אדם בשם יעקב, על כל מלותיו ויצירת האומה הישראלית, אלא שכל כוונתו היתה שתתפשט בעולם הרעיון האלוהי של אמונה ותורה, אשר יעקב הוא זה המסמל זאת. וכך הוא מבאר את בקשת אברהם אבינו ע"ה: ה' אלקים מה תתן לי ואנכי הו"כ ערירי וגו', הן לי לא נתת זרע (בראשית טו, ב'), ה' מאחר שכל מטרותיו של אברהם אבינו ושאיפתו בחיים התגלמה ברצונו אחד ויחיד "להמשיך קדושתו ית' בעולם", לפיכך שאף "להשאר זרע קדוש, והיה כוונתו כדי שהם ימשיכו קדושה בעולם, והיינו שלא תיפסק חייו, ולא תשתכח מבני עולם אדמותו ית'". מה שקרא אברהם בשם ה' אל עולם, להרגילו את שמו ית' בפה הבריות, והיה מתיירא תמיד שלא ייפסק ולא ישתכח זה, וזה היה כוונתו בבקשת זרע, אלקי עולם, ויצא מורעו האומה הישראלית.

בכך נעוץ התפרון לכל האמור, בנוסף להבהרת בקשת אברהם, בשעה שנתבשר על לידת יצחק: לו ישמעאל יהיה לפניך ויש לי יצחק, שלא התכוון להעדיף את ישמעאל על יצחק, או לפחות להסתפק בישמעאל בתור בן, וכאילו הוא מוכן לוותר על יצחק.

לפי אברהם עצמו מפרט את כלל, והוא "שהיה צריך שיהיה תמיד לפניו ית'". ולא שהתכוון "להעמיד זרע דוקא בשם יצחק, עד שלא היה די לו בדעה של הנה, מתוך חיבתו היתירה לשרה הגבירה, יותר מהנה השפחה, אך לאמיתו של דבר "כוונתו ומחשבתו רק להעמיד זרע שעל ידו תתפשט אמונתו ית'". ואם היה יכול להיות זה על ידי ישמעאל, היה לו די בזה", ולכן ביקש אמר: לו ישמעאל יהיה לפניך, פירוש "שהיה צריך, כי זה רק כוונתו שיהיה אחרי יצחק, שימשיך הקדושה בעולם" (וע"י פירש"י ז"ל "היה ביראתך, כמו התהלך לפני, פלח קדמיו").

על כן ענה לו השי"ת: אבל שרה אשתך יולדת לך בן, כי רצונך ושאיתך לא יוכלו לצאת אל הפועל באמצעות ישמעאל, אלא אך ורק על ידי יצחק, כי הוא בלבד מסוגל למלא את התפקיד של פרסום אלקותו ואמונתו ית' בעולם.

לאור זאת תובן התמיהה על הסתירה שבין ביצוע מעשה העקידה לראייתו את יעקב, כי כן כאן ניצב לפניו הבחירה הנרמזת בשם של יעקב, והיינו מה שרמזו בשם יעקב, עשרת הדברות שיש בהן קע"ב תיבות שישל זה מרומם בשם יעקב – וי"ד הדברות וקע"ב תיבות, שעל ידו יתפשט אלקותו ית' בעולם, ותורתו ינתן בארץ, שכל התורה נכללת בעשרת הדברות

רק שהיה צריך להפריד הרע מקדוש, וכשירצה לאכול מעץ הדעת, לא יאכל בבחינה זאת שיהיה עדיין עץ הדעת טוב ורע, רק פירד הרע מקדוש ואחר כך יאכל. וזוהי המשמעות של: מכל עץ הגן אכול תאכל – כולל עץ הדעת, אך בתנאי: ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל. וביתר ביאור מסביר הוא להלן, כי הצד הרע שבאכילתו זו, היא הכוונה להנאתו ולא לעבודתו ית'". שהיא מהות החטא "במה שתערב חלק אחד מאלף אלפי אלפים באכילה זאת, כוונת הנאתו, ולא הכל לעבודתו ית'". ולא הפריד הרע מקדוש, ואברהם ראה חטא זה, ולכן פעל הכל רק למענו ית'". ותנסה ב"י נסיונות ועמד בכולם, כי לא היה כוונתו בכל העבודות, רק שיתגלה כבוד מלכותו ית'".

הגוף בעצמו, על כך המאונים מוטב גורל התיקון השלם, שלשמו נתנסה אברהם אבינו בעשרת הנסיונות, וכל זיו קל של מ"ה לא הרחיק, עלול לסתור את בנינו של עולם, לפיכך "כשבא לעשות העובדה וכן סיון הגדול הזה לשחוט את בנו יחידו שנתן לו ית' למאה שנים, היה ירא לנפשו שלא יתערב בזה חלילה מחשבת פסול, לחשוב בלבו בשעת עשייה, או אחר כך כמה גדול עבדות זאת שעשיתי ציווי ית' בזה". לפיכך הקדיש אברהם אבינו זמן מיוחד לשם בקיעת העצים, והיינו שהתבונן להפ' ריד ולבקוע את הרע, שהמשה הגדול והנורא אשר הוא עומד לעשותו, יהיה **אך ורק בלתי לה' לבדו, ללא כל פניה והרגשה עצמית**. וזוהי המשמעות הפנימית של: ויבקע עצי עולה, רמז לתיקון חטא אותו ע"י שחשיתו תביל ויושיבה "שבקע הפריד הרע מטוב, מעץ הדעת טוב ורע, שלא יהיה לרע אחיזה בן וק נשאר הטוב לבד, בלתי תעורר בות חלק אחד מאלף להנאתו".

וכמה נפלאים דברי קדשו, בתור ראייה ברורה לסיוד האמור: **"וכן שמעתי שהנעש"י ז"ל בשעת מותו, היה רוחו בשפתיו והטו אזנים אליו, ושמעו שהתפפל שניצל מפניו" (השווה "היכל הברכה" להרחיק מהר"י מקומראט זי"ע פרשת כי תצא קטן, ב: שאמר את הפסוק: לא תביתו רגל נאווה – תהלים לו, יג) מאן יש להבין עד היכן הדברים מגיעים שצדיק כמותו בשעת הסתלקות היה גם כן ירא לנפשו מפניו ומחשבת חוץ".** למדים אנו, כי שלימות התיקון של חטא עץ הדעת, הוא הריחוק המוחלט מפניה והנאה עצמית, וביותר ממחשבת של סיפוק רוחני והרגשה של גדלות על כך שזוכים לעשות רצונו, וככל שהאדם גדול יותר, כך זקוק הוא לעזמת זאת לשמירה מעולה ללא קץ, שלא יילכד במלתעות היצר, אשרי הו"י כים לכך בשלימות כראוי.

מטרת אברהם – התפשטות האמונה בעולם

הבקיעה האמורה מתפרשת גם בהקשר לתכלית עבודתו של אברהם אבינו ע"ה בעולם, להודיע ולפרסם אמונת השי"ת לזר רות עולם. וזוהי מתיישבת תמיהה בולטת בפרשת העקידה, שאמר חז"ל (זה"ק ח"א קא, א) על הכתוב: וירא את המקום מרחוק (בראשית כב, ז), כמה אמר: מרחוק ה' נראה לי (ירמיה לא, ב), וע"י זה"ק שם ה, ב על הכתוב: שלום שלום לחיכם (ישעיה טז, ט) לרחוק דא יעקב, וירא את המקום – זו הוא יעקב, דכתיב: ויחם מאבני

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה ועמד בכולן, כך מוצאים אנו בדבריהם ז"ל (אבות ה, ג) המסיימים: להודיע חיבתו של אברהם אבינו, וכמו ששמע מפי עליון ית' בנסיון העשירי – הוא עקידת יצחק: כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשבת את בנך את יחידך ממני (בראשית כב, יב) וכפירש"י ז"ל "עמתי יש לי מה להשיב לשטן ולאומוות התמיהה מה היא חיבתי אצלי, יש לי פתחון פה עכשיו שרואים כי ירא אלקים אתה".

אולם עקידה שמכוחה אנו קיימים וניזון גים הימנה לדורות, היתה השלב האחרון בסולם התעלותו של אבינו הראשון, שהעלה נבוא בוכותו, כדבריהם ז"ל (ברא" שית רבה יב, ט) על הכתוב: אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (בראשית ב, ד) – בהבראם – באברהם, שהרי עליו הושרת העולם, בהיותו סובל דורות שלפניו ושל"אח" ריו (בראשית רבה י"ז) ולפיכך הוא: עמודו של עולם (רמב"ם פ"א מהל' ע"ז הל' ב). ייעוד מיוחד נועד לנסיון אחרון זה, והוא השלמת תיקון חטא אדם הראשון, בכל מה שנוגע לאביה של מידת החסד – תכלית הבראה, אברהם אבינו, כפי שגילו לנו חכמי הרוז (ע"י ליקוטי תורה להארי"ל) פרשת וירא ד"ה אברהם בן מאת שנה, ובספר הליקוטים בספוק זה, ובשער הפסוק קום וירא סי' כ"ב ד"ה ויזמר אברהם עי"ה).

אברהם, יצחק ויעקב נטלו על עצמם את תיקונו של אדם הראשון, כל אחד בהתאם למידות ושרשו, כמו שפירשו ז"ל (תיקוני זוהר קב, ב: זוה"ק ח"ג ק"א, ג). ומכאן תפקידו המיוחד של ראש וראשון לאבות – אברהם, במסירות נפש הכפולה והמוכחלת בעקידת יצחק בנו יחידו.

בקיעת עצי העולה – הפרדת הטוב מהרע

הא"י ענינו החכם האלוהי רבינו נפתלי צבי מרופשץ זי"ע בספרו "זרע קודש" בהבהרת פסוקי העקידה, בתור תיקון פנים עץ הדעת טוב ורע. בתחילת דבריו ניצבת התמיהה הגדולה על מה שנאמר: וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו ויחם את שני עריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עולה וגו' (בראשית כב, ג). בלשון קדשו "כיון דקרא דזיוותא דאברהם קמשמע לן שהשכים בבקר (ע"י פסחים ד, א). אם כן מרוב זריזותו היה לו ליקח עצים בקויעים כדי להמר דרכו, ולא לבקע עתה עצים, שיתעכב בזה דרכו, לבדאי בבית גדול של אברהם אבינו ע"ה היה תמיד יצחק בקר עי"ה".

אמנם כאן נעוץ סוד הבקיעה כהכנה לשלימות תיקון החטא הקדמון, שהרי לשם כך נועד אברהם אבינו, בכדי להשלים ולתקן אותו פנים, והיינו כי לעזמת שאותו חטא היה ביסודו עירוב טוב ברע, הכין עצמו אברהם אבינו לעשות ציווי של מקום ב"ה בהפרדה נמורה בין טוב לרע, מתחילה ועד סוף. ראשית, הוא מבאר את איסור אכילת עץ הדעת, שהרי בפסוק נאמר: מכל עץ הגן אכול תאכל (שם ב, טו) "אם כן גם עץ הדעת בכלל, ואך אמר אחר כך: ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (שם, יז)", ועל כרחק שההגבלה היתה באופן אחר ליי"י "שום מעץ הדעת היה רשאי לאכול,

מרכז חסידי בעלזא • אשדוד

והדרך צלח ורכב
בשמחה ובסיפוק נביע את איחולינו הלבביים למע"כ ידידנו הנכבד העסקן המהולל איש חי ורב פעלים המסור לכלל ולפרט מוה"ר **מנחם אליעזר מוזס הי"ו**

לרגל התמנותו לתפקיד החשוב הממונה לחינוך חרדי במשרד החינוך

ויהי רצון שצילית בתפקידו הרם והחשוב מתוך נחת וכו"ס לתפארת עולם התורה והחסידות

בכבוד רב
הרב משה דירנפלד מנכ"ל וחבר הנהלת העיר אשדוד

מפעל הלבשה

שע"י תלמידי ישיבה דחסידי בעלזא ירושת"ו
ברכת יישר כחו

הננו להביע בזה ברכת תודה והוקרה

"מורשה וחסד" לאגודת

על עזרתם לסיוע בתמיכה לחתנים ע"י מפעלנו
ישלם ה' לכם כגמולכם הטוב ושכרם ירבה מאוד

המברכים בבית הצלחה בכל מעשי ידיכם
בהנהגה
יוסף גאלד נבאי